

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра сучасної та бальної хореографії

КОНТЕМПОРАРІ ДЕНС

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

до дисципліни

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 024 Хореографія
освітньої програми Хореографія

Харків, 2024

УДК 793.322(042.2)

К 65

Друкується за рішенням
Науково-методичної ради ХДАК (протокол № 13 від 29.04.2024 р.)
Рекомендовано радою факультету хореографічного мистецтва
(протокол № 9 від 19.04.2024 р.)
Рекомендовано кафедрою сучасної та бальної хореографії
(протокол № 12 від 12.04.2024 р.)

Рецензенти:

Катерина Бортнік, доцент, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри народної хореографії Харківської державної академії культури

Євгенія ЯНІНА-ЛЕДОВСЬКА, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри сучасної та бальної хореографії Харківської державної академії культури

Укладач:

Ольга ХЕНДРИК, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасної та бальної хореографії

К 65 **Контемпорарі денс** : конспект лекцій до дисципліни для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти, галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спец. 024 «Хореографія», освітня програма «Хореографія» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореогр. мистецтва, Каф, сучасної та бальної хореографії ; уклад. О. Ю. Хендрик. – Харків : ХДАК, 2023. – 21 с.

УДК 793.322(042.2)

© Харківська державна академія культури, 2024 рік

© Хендрик О.Ю., 2024 рік

ВСТУП

Конспект лекцій до навчальної дисципліни Контемпорарі денс підготовлено для студентів факультету хореографічного мистецтва, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 024 Хореографія, освітньої програми Хореографія.

Конспект охоплює основний теоретичний матеріал з дисципліни.

Предмет Контемпорарі денс формує теоретичні знання з історії, розвитку танцю contemporary і його фундаментальних принципів, що допомагає здобувачам освіти отримати комплексні знання з дисципліни, а також вдосконалити існуючий рівень професійної підготовки в галузі хореографічного мистецтва.

Мета навчальної дисципліни – здобуття знань, вмінь та навичок в галузі найсучаснішого танцю, що є суттєвою складовою хореографічної освіти і відіграє важливу роль у формуванні особистості фахівця у галузі сучасної хореографії. Розвиток танцювальної техніки, навички імпровізації, збагачення лексичним матеріалом, отримання інструментів для створення хореографії, формування творчого мислення та індивідуального почерку хореографа. Ознайомити з історією розвитку контемпорарі денс, тенденціями його розвитку в Україні, діяльністю видатних хореографів визначеного напрямку, створити теоретичну базу, вдосконалити методику викладання.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Усвідомлення синтетичної природи хореографічного мистецтва та багатоманітності його можливих зв'язків з іншими мистецтвами у хореографічному творі.

Здатність створювати хореографічну складову в різних мистецько-видовищних формах.

Усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі.

Здатність виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії.

Програмні результати навчання:

Застосовувати ефективні методики викладання хореографічних дисциплін, розробляти і впроваджувати авторські методики та технології задля оптимізації навчального процесу.

Сприяти різнобічному розвитку здобувачів освіти, використовуючи мистецько-педагогічний потенціал хореографічної культури.

Популяризувати мистецтво танцю в процесі різноаспектної художньо-просвітницької діяльності.

ЗМІСТ

1. Теоретичні та методичні засади contemporary dance4
2. Тенденції розвитку contemporary dance в Україні.....13

Лекція №1. Теоретичні та методичні засади contemporary dance

ПЛАН

1. Поняття «contemporary dance».
2. Фундаментальні принципи тілесних рухів у contemporary dance.
3. Інструменти виразності тілесних рухів у contemporary dance.
4. Історичний аспект зародження та поширення танцю contemporary в світі.
5. Хореограф як автор.
6. Театральність та деконструкція оповідання.
7. Діалог між мистецтвами, новими технологіями.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

1. Поняття «contemporary dance».

«Contemporary» (англ.) або «contemporain» (фр.) дослівно означає сучасний. Воно прийшло на зміну понять «модерн», «постмодерн», «неоавангард» і «актуальне мистецтво» та зайняло неосяжний фізичний, віртуальний і концептуальний вимір від журналів, галерей, театрів і будівельних споруд до типів дискурсу і мислення, форм життя і політичних практик.

В мистецтві це поняття використовується як «contemporary art», здебільшого пишеться у графічний спосіб і вживається без перекладу. За висловом українського дослідника О. Сидор-Гібелинда, "contemporary art" означає актуальне, експериментально-пошукове мистецтво кінця XX – початку XXI ст. За наших умов — ситуативний синонім постмодерну. Ні в якому разі не означає мистецтва, сучасного лише внаслідок своєї хронології появи на світ».

На відміну від загальнономистецького поняття, у хореографічному мистецтві цей термін використовується для конкретизації певного напрямку хореографії (навіть певної стилістики рухів, побудови твору або естетико-

філософської традиції). Але це є не досить вірним, оскільки contemporary dance не має як стилістичних, так і часових кордонів.

Це пов'язано, по-перше, з відмінностями та особистостями хореографів, які відмовилися від унікального (загально прийнятого) моделювання роботи тіла та створили «нові» референти і естетичні правила, змінивши танцювальну мову вже існуючих стилів сучасної хореографії. Зараз danse contemporaine можна класифікувати за такими напрямками, як: класичний, традиційний (етнічний), афро-джазовий, хіп-хоп, написання, віртуальний, концептуальний, урбаністичний, еротичний або оголений, мінімалістичний, азіатський, африканський. Така умовна класифікація підкреслює різноманітність лексичної, стилістичної та конструктивної основи danse contemporaine.

По-друге, щоб зрозуміти неможливість визначення часових кордонів contemporary dance, як виду сучасного мистецтва, слід розглянути опозицію між поняттями «modern» – сучасний та «contemporary» – сучасний. Конфлікт двох сучасностей ілюструє традицію протиставлення сучасності проти самої себе через розрив і кризу. Усвідомлюючи свою вражаючу новизну в порівнянні з попередніми етапами переживання сучасності, вона виступає проти концепцій, без яких була б неможлива раніше (раціонального сприйняття, прогресу, науки). Отже, «сучасний» – contemporary, як вираз людської емоції, в будь-який період і час, не піддається порівнянню ні з чим в минулому. Все, що збереглося з минулого, виживши (естетично), є не чим іншим, як виразом різних послідовних сучасностей, кожна з яких є унікальною і має своє оригінальне художнє вираження. «Винахідливість, наївність генія, нерозважливо смілива уява» – такі критерії маємо використовувати при описі сучасних робіт. Тому, незалежно від часу, балети Жана-Батиста Люллі, Миколи Форрегера, Мерса Каннингема або Охада Нахаріна є, і залишаться «сучасним» – contemporary dance.

Тому, *contemporary dance* – це позачасовий експериментально-пошуковий напрям хореографічного мистецтва, де винахідливість, оригінальність

танцювального виконання, синтез мистецтва і сучасних технологій, неповторно та самобутньо відображає емоційний стан людини.

Оскільки contemporary ні в якому разі не означає мистецтва, сучасного лише внаслідок своєї хронологічної появи на світ, то не кожен танець сучасного хореографа можливо віднести до цього напрямку. Запозичення хореографічного тексту інших хореографів не є тотожним до винаходження та викристалізації власного почерку та структури хореографії. Тому, важливим аспектом творчості та самовираження хореографа є практичні навички роботи над осмисленням рухових можливостей тіла, відчуття кінестезичного змісту рухів, що сприяє формуванню навичок експериментального пошуку видозмін, трансформацій рухів; прийомів їх створення, а отже, і оновлення, переосмислення суті танцю, що є однією з головних характеристик contemporary dance.

2. Фундаментальні принципи тілесних рухів у contemporary dance.

В танці contemporary слід уявляти танець як динаміку, яка приводить тіло в рух. Динаміка руху тіла має точні та повні фундаментальні принципи, зосереджені навколо зв'язку тіла з простором, часом, вагою, відчуттями та енергією (*такі інструменти руху були розроблені Р. Лабаном та його однодумцями, як продовження танцю modern, який у 1920-1960-х роках революціонував і інтегрував код класичного танцю, запропонувавши інше ставлення до тіла та його динамічних можливостей*).

Сьогодні, танець contemporary запозичує різні техніки з театру, архітектури, образотворчого мистецтва, оновлює їх, відволікає, змішує. Він хоче бути іншим. Тому танцювальний процес потребує як від створювача сучасного танцю, так і виконавця свободи мислення, зацікавленості дослідженням свого тіла, новизни та творчості.

Інструментами руху є: тіло, простір, час, енергія, відчуття, взаємодія.

Фундаментальні принципи:

➤ Тіло:

- сила тяжіння (вертикальність, дисбаланс).

- Простір:
 - близький до тіла (кінесфера);
 - переміщення (напрямки, орієнтації, рівні, сліди, розміри).
- Час:
 - тривалість, доля, акцент, ритм, темп, музична фраза, мелодія, пісня, швидко, повільно, прискорено, уповільнено.
- Енергія:
 - залежно від *ваги* (сильна, легка);
 - залежно від *часу* (раптова, підтримуюча);
 - залежно від *простору* (пряма, непряма).
- Взаємодія:
 - опосередкована *тілом* (об'єм навколо, підтримка на, віддати свою вагу або прийняти вагу іншого);
 - опосередкована *простором* (від відстані до близькості у спільному просторі);
 - опосередкована *часом* (ми починаємо в один і той же час або з рознесеним часом, зустрічаємось чи ні);
 - опосередкована *енергією* (повертатися до тієї ж якості, протиставлятися, йти навпаки).

3. Інструменти виразності тілесних рухів у contemporary dance.

- Тіло та рух:
 - вага тіла, опори – співвідношення з підлогою - рівновага, дисбаланс;
 - хребетний стовп – мобільність спини, тулуба, таза та голови;
 - амплітуда та мобільність у роботі ніг;
 - амплітуда та мобільність у роботі рук;
 - оберти;
 - стрибки;
 - якості руху – точки ініціації руху.

➤ Координація:

- основна-дистальна (пупокове випромінювання - включаючи основну пульсацію);
- підключення головного хвоста (спінальний – що лежать в основі ротового та передспінального);
- верхнє-нижнє з'єднання (гомологічне);
- зв'язок тіла з половиною (гомолатеральна);
- крос-боковий або пересічний зв'язок (контра-бічна).

➤ Темп, музика, пауза: фразировка, ритм, тривалість.

➤ Простір:

- форми (лінійна, кутова, вигнута або дугоподібна (симетрична або асиметрична); об'єми (плоский, кубічний, круглий, сферичний, скручений, спіральний, тетраїдальний, пірамідальний); режими підтримки потоку форми, режими зміни форми, якості форми(широка, вузька, змішана);
- напрямки, орієнтації(вертикальний, горизонтальний, круговий, діагональний);
- рівні – погляд.

4. Історичний аспект зародження та поширення танцю contemporary в світі.

Першими про поняття «contemporary dance» або «danse contemporaine» у західному мистецькому дискурсі почали говорити одразу після завершення Другої світової війни в контексті відмови від поняття «керованого авангарду» – ситуації, яка виникла внаслідок свідомої дискредитації поняття «art modern», що нібито заплямувало себе тоталітаризмом і війною. З 1960 року, завдяки американським хореографам Мерсу Каннінгему і Тріші Браун, Марти Грем; французьким - Франсуазі і Домінік Дюпюї, Карін Вайнер, Жаклін Робінсон (на яких вплинув німецький сучасний або експресіоністський танець), а також їх учням, поняття «contemporary dance» починає проникати у хореографічний світ.

У Франції ідеї першого починають розвиватися у 1970-х роках (Жан Клод Галотта, Мегі Маран, Рігіна Шопіно). Протягом цього десятиліття Мерс Каннінгем отримав визнання у Франції; американка Каролін Карлсон призначена зірковим хореографом Паризької опери та керівником Групи театральних досліджень Паризької опери. У 1978 році американець Елвін Ніколайс очолив у Франції щойно створений Національний центр сучасного танцю у місті Анже). Його наступницею стане танцівниця Мерса Каннінгема Віола Фарбер. Якщо американські хореографи дуже присутні були на французьких сценах, то багато молодих французьких танцівників їдуть до Нью-Йорка в пошуках майстрів.

У 1950-60-х роках у Німеччині – активно розвивають новий танець Катрін Вайнер, Жером Андрю (американець, але також учень Мері Вігман), Піна Бауш. Наприкінці 1970-х років французька танцювальна культура відкриває для себе Піну Бауш і Танцтеатр, а також було з Японії.

Семінари з імпровізації та її сценічна репрезентація Стіва Пекстона і Симони Форті стали одними з основних розвідувальних робіт за рахунок можливостей руху тіла й особистого вираження танцюристів-хореографів. З 1980-х років Крістофер Брюс у Великій Британії створює «Рамберт Данс Компані» та запрошує до роботи хореографів, які використовують техніку Мерса Каннінгема.

У 1980-х і 1990-х роках молоді бельгійські хореографи, такі як Анна Тереза де Керсмакер і пізніше Вім Ванкейбус, також відкрили нові шляхи.

Отже, у результаті таких інтенсивних географічних і хореографічних обмінів відбувається поширення практик і естетики, які все ще живлять різноманітність танцю сьогодні.

5. Хореограф як автор.

Поряд із цією новою видимістю хореографи 1980-х претендували на статус автора так само, як і інші творці (композитори, письменники, сценаристи тощо).

У цьому процесі культурної легітимації вони знаходять свої посилання не в історії танцю, а в інших галузях, наприклад: літературне натхнення для спектаклю «Мей Б»Магі Марен знаходить у творах Семюеля Бекета, а Джозеф Надж у творах Франсуа Верре; посилання на рекламу чи дизайн демонструє хореограф Філіп Декуфле; занурення у світ моди (співпраця РегінШопіно з Жан-Поєм Готьє); діалог із цирком, коміксами чи спортом (плавання у Waterproof Даніеля Лар'є, бокс у КОК Регін Шопіно). Кожен хореограф прагне досліджувати нові способи композиції, сценографії, нові жести, рухи, таким чином створюючи справжній хореографічний підпис.

Революційність contemporary dance пов'язана, безсумнівно, з різноманіттям форм, які створюють хореографи на сцені, від мінімалістичного соло в хороводному танці до численних інтерпретацій : артисти танцюють у дуетній формі як у тріо; змішуються жанри, національності, руйнуються гендерні стереотипи та канонізовані критерії сценічного зовнішнього вигляду тощо. Сучасні хореографи можуть замість класичної пачки та трико використовувати джинси, білизну, комбінезони або демонструвати оголеність; тілу надається початковий вигляд – на сцені можна бачити огрядних і товстих, маленьких і високих, чорних і білих, африканців і азіатів, молодих і старих, зірок і анонімів, професіоналів та дебютантів. Питання сценографії і декорацій вирішується несподівано: поле гвоздик, зелений газон, море води, скеля, паруси, дахи, брезенти, манеж, торговий центр, ліс, торф'яна підлога, надута структура, ринг, подіум, прожектори. Щоб усунути встановлені обмеження, контемпорарі виконується за межами сцен-коробок: дахи хмарочосів, злітні смуги, басейни, футбольне поле, занедбане приміщення, шикарна галерея, зелене поле, шахти, музей або фасад будівлі. У контемпорарі немає канонів та чіткості форм, усе змішується й взаємозбагачується. Є хореографи, які дотримують мінімалізму, інші – воліють енергії жестів, наслідувачі діагоналей та рівноваги, прихильники танцю на підлозі, діджеї-хореографи, які змішують хіп-хоп, contemporary й африканський танець; акробати, котрі створюють

танець на різних рівнях сцени. Серж Дягилев, звертаючись до Жана Кокто сказав: «Здивуй мене!» – це найкращий девіз для contemporary dance.

6. Театральність та деконструкція оповідання.

Взагалі, розповідь — це аспект хореографічної вистави, що викликає серйозні сумніви. Ті, хто використовує літературу як джерело натхнення, створюють шоу, що деконструюють розповідь, відмовляються від лінійної розповіді та будь-якого персонажа, побудованого на психології та сюжеті дії. У фільмі «Май Б», одному з шедеврів 1980-х років, Магі Марін представляє спільноту гротескних персонажів із деформованими та непривабливими тілами у театральному абсурді, натхненному світом Беккета.

Більшість хореографів 1980-х років відмовилися від оповідальної форми, а також від персонажів. Жан-Клод Галлотта разом з Émile Dubois Group винаходить: плем'я дивних персонажів, чії борборигми створюють невідому мову (Mammane, 1985). Домінік Багуе, зі свого боку, створює «витончений, складний і деталізований стиль, який змусить людей говорити про нього як про «сучасне бароко». Йому також подобається створювати персонажів, ґрунтуючись на стилістичних якостях та тілесних особливостях танцюристів. У "Le Saut de l'ange" (1987) танцюристи "грають у самих себе", Розвиваючи графічний танець, який часто заграє з абстракцією, цей спосіб танцю, ніби «ми граємо в себе», набув дуже широкого поширення в танці 1980-х років.

7. Діалог між мистецтвами, новими технологіями.

Діалог між мистецтвами плідно живить творчість танцю контемпорарі. Розширення можливостей танцю по відношенню до музики та оповідання дозволяє створити оновлений діалог нарівні з іншими дисциплінами. Анна Тереза де Кеерсмакер, наприклад, досліджує нові зв'язки з музикою, працюючи над композиційними структурами в музиці та танці. «Музичне натхнення дозволяє Keersmaeker досліджувати композицію, а також ритмічну складність,

яка стає сильною характеристикою його танцю. Уся її творчість до сьогодні коливається між творами чистого та абстрактного танцю, пропонованими в завжди різній якості на музичних партитурах, до яких небагато танцюристів наважувалися наблизитися, та більш складними творами, де фільм, текст, спів поєднуються в обстановці взаємної перспективи, де йдеться не про накопичення матеріалів, а про спостереження за трансформаціями, які кожен викликає в іншого» (Марсель Мішель та Ізабель Жіно, *La Danse au XX siècle*, Larousse, 1998, стор. 196).

Деякі хореографи також використовують нові технології (датчики руху, відео, віртуальні зображення, інтерфейси тіло-машина). Відкриваються величезні можливості: створення нових сценічних просторів, модифікація сприйняття тіл... Так Хосе Монтальво проектує образи, які взаємодіють із танцюристами на сцені, грайливо стираючи межі між реальним і віртуальним (Paradis, 1997). Він також змішує техніки (від класики до хіп-хопу) принцип композиції відповідно до мистецтва колажу, який він досліджує в більшості своїх творів.

Питання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте специфіку поняття контемпорарі в хореографічному мистецтві.
2. Розкрийте сутність постмодерну і його особливості в танцювальній культурі.
3. Визначте специфіку поняття «сучасного» в танці.
4. Хто такий Р. Лабан, особливості його розуміння танцю.
5. Назвіть основні риси хореографічного світогляду Мері Вігман.
6. Розкрийте сутність розуміння танцю Піни Бауш.

Література: основна 1, 2, 3; додаткова: 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 17.

Лекція № 2. Тенденції розвитку contemporary dance в Україні

ПЛАН

1. Становлення та розвиток розвитку contemporary dance в Україні.
2. Танцювальні форуми та фестивалі contemporary dance в Україні.
3. Професійні танцювальні трупи.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

1. Становлення та розвиток розвитку contemporary dance в Україні.

В українське хореографічне мистецтво contemporary dance потрапляє у 2000-х роках, а в науковому середовищі розглядається як «постмодернізм» або «синтез мистецтв» приблизно з 2005 р. (Д. Бернадська, Н. Корисько, О. Кравчук, Ю. Станішевський, О. Чепалов, В. Щербаков та ін). Слід зазначити, що термінологічна дуплетність (різне найменування одного явища), яка виникла в українському науковому середовищі призвела до ускладнення наукової комунікації і, як наслідок, впровадження курсу contemporary dance в навчальний процес вишів України.

Незалежність України після розпаду СРСР, надала можливість нашим хореографам і танцівникам вільно пересуватись за кордон і відвідувати навчальні заходи (workshop) відомих американських та європейських викладачів танцю контемпорарі, які були працювали у відомих трупах, театрах. Це дозволило пробувати свої сили та набувати знань та досвіду в закордонних школах, академіях та танцювальних компаніях.

Вагомий внесок у поширення танцю контемпорарі в нашій країні зробили:

- ✓ Людмила Мова – спеціаліст по техніках сучасного танцю (танцю контемпорарі, імпровізації, контактної імпровізації, Лабананалізу, сучасних методів композиції танцю), а також у сфері танцювально-рухової арт-терапії. У 2000 році відкрила центр психології руху «Maluma&Takete», який функціонує як школа сучасного танцю для всіх

- охочих. На базі центру проводяться міжнародні освітні та дослідницькі програми, лабораторії, майстеркласи, інтенсиви;
- ✓ Ольга Хендрик – викладач, хореограф. З 2000 року починає проводити заняття з танцю модерн; з 2005 року проводить танцювальні експерименти з студентами Харківської державної академії культури та учнями класичного відділення Харківського училища культури; запрошує французьких колег з майстер класами композиції танцю контемпорарі до Харкова; бере участь у міжнародних освітніх та дослідницьких програмах танцю контемпорарі; з 2017 року розвиває теоретичну основу навчання танцю контемпорарі в Україні;
 - ✓ Олена Будницька з 2007 року організувала театр-школу танцю «Потоки» з цією метою з 2000 по 2008 роки її команда проводила в Дніпропетровську міжнародний фестиваль «Вільний танець»;
 - ✓ Ольга Прихудалова (2009–2010 рік), створила лабораторію по композиції на базі міжнародної освітньої платформи «Імпульс трансформації» (Хіларі Браян, СибригДоктер, 2010 рік), лабораторію «Взаємодія танцю та музики» американського композитора Річарда Кемерон-Вульфа (2012 рік);
 - ✓ Данило Белкін - з 2016 року він куратор перформативної платформи DniproBody Project – незалежного об'єднання митців Дніпропетровщини, які працюють у напрямі танцю контемпорарі;
 - ✓ Лариса Венедиктова – перформер, педагог, хореограф. У 2000 році Л. Венедиктова організувала незалежну перформативну групу TanzLaboratorium. Викладала танець модерн в Міжнародному Слов'янському університеті з 1997 по 2004 рік;
 - ✓ Руслан Баранов, у 2000 році почав проводити заняття з контактної імпровізації для всіх охочих спочатку в Києві, потім в інших містах України й за її межами. У 2009–2012 році організував в Україні фестиваль контактної імпровізації – тижневі інтенсиви з майстер-класами та перформансами від відомих світових майстрів контактної імпровізації. В

2011 році створив трупу «SantahDanceCompanу», почав створювати власні перформанси та гастролювати по країні. Перформанси Баранова – це завжди про радість та свободу гри в просторі, максимально відкрите тіло танцівника, спонтанні реакції в ньому, без використання сюжетних ліній, персонажів та без підтексту;

- ✓ Антон Овчінніков хореограф та перформер. Створений ним театр танцю «Black O!Range» в 2008 році починав з театралізованих вистав у стилі джазового танцю, згодом інтерес компанії змістився до експериментальних форм танцю контемпорарі та поєднання жанрів, що дозволяло створювати роботи, які захоплюють глядача несподіваними хореографічними прийомами і свіжим поглядом на рух. У виставах «Black O!Range» танець – це не просто спосіб розповісти відомі історії, але і можливість викликати з підсвідомості те, що недоступно у вербальному спілкуванні;
- ✓ Христина Шишкарьова – викладач, хореограф, віце-президент Всеукраїнської асоціації «Платформа Сучасного Танцю», художній керівник школи сучасного танцю. У 2008 році організувала школу сучасного танцю Totem Dance School, яка успішно працює сьогодні, виділяється наявністю авторської методики, за якою працюють всі педагоги школи, переважно, її колишні учні. На базі Totem Dance School існують кілька освітніх програм: Totem Dance Pro (для танцівників), Creative Pro (для хореографів), PRO teacher (для викладачів сучасного танцю). Регулярно проводяться майстер-класи, лабораторії та резиденції від професіоналів з усього світу, а також вечори сучасної хореографії, де кращі студенти школи можуть продемонструвати свої досягнення. Другий – організаційна діяльність по реалізації фестивалів сучасного танцю. Наприклад, організовано та проведено фестиваль сучасної хореографії для дітей і дорослих «Dance! Dance...Dance?», місією якого стали популяризація сучасного танцю як виду мистецтва, налагодження зв'язків між різними українськими колективами; фестиваль сучасного

танцю «4DCD Art Festival» з яскравою насиченою програмою як для учасників, так і для глядачів; Totem Dance Solo Festival, який починався як конкурс, але трансформувався в унікальний фестиваль, місце пошуку, свободи, цікавих знайомств і сміливих експериментів. Третій напрям – створення хореографічних мініатюр та вистав;

- ✓ Антон Сафонов – танцівник, хореограф, перформер, активний тілесний практик, займається дослідженням, розвитком і навчанням танцю контемпорарі. Закінчив курси підвищення кваліфікації «Profit gaining» в центрі сучасної хореографії КЗ (Німеччина, Гамбург). Пройшов міжнародні стажування. Засновник та хореограф театру танцю «Третя особа» (місто Херсон), учасник фестивалю «Zelyonka Fest», створив разом з А. Овчінниковим («Black O!Range») танцювальну виставу «Муха in the Milk»; куратор проектів «Point of Creation», «Діти змін»; провів велику кількість освітніх проектів з розвитку і вдосконалення тіла, розуму, духу;
- ✓ Віктор Рубан – хореограф, танцівник, актор, перформер. Пройшов вступний сертифікаційний курс з «Основи Бартенєфф і систему аналізу руху Лабана», сертифікований руховий аналітик (СМА), зареєстрований соматичний терапевт (RSMT), визнаний на міжнародному рівні експерт в області «Аналізу руху за Лабаном» (Laban Movement Analysis). Брав участь у численних українських і міжнародних танцювальних перформативних проектах: «Вголос і Про себе» (2008), «Тiptoe до себе» (2008), «Бутто/нетто. Термін придатності: можливий» (2009), «На межі торкання» (Україна-Білорусь, 2009), імпровізаційний перформанс Стіва Баттс (Україна-Ірландія, 2008) та ін. Викладає: контемпорарі (Laban, Bartenieff-based technique, release-based technique); контактну імпровізацію, партнерінг; вибудовування з елементами емпіричної анатомії; лабораторії по композиції, імпровізації і перформансу; проводить майстер класи на стику психології і хореографії, тренінги,

групи самопізнання і особистісного зростання (танцювально-рухове та арт-терапевтичне спрямування).

2. Танцювальні форуми та фестивалі contemporary dance в Україні.

Zelyonka-fest — міжнародний фестиваль вистав сучасного танцю, який проходить щорічно з 2010 року.[2] Засновником і організатором першого фестивалю Zelyonka FEST виступив Антон Овчінников і театр танцю BlackO!Range.

В червні 2010 р. танцювальна компанія Black O!Range вперше організувала концерт закриття сезону 2009/2010, на який були запрошені колективи та хореографи з Києва, Дніпра та Вінниці. А з 2014 року фестиваль офіційно отримав статус «міжнародного» — в Київ приїхали хореографи з Великої Британії - компанія Candoco Dance Company. Кожного наступного року міжнародна програма фестивалю ставала все більш насиченою. Протягом 2015-2017 років програма включала Конкурс хореографів сучасного танцю та Українську платформу сучасного танцю (шоу-кейс).

Zelyonka SPACE UP – міжнародний фестиваль сучасного танцю

3. Професійні танцювальні трупи.

Академічний театр «КИЇВ МОДЕРН-БАЛЕТ», створений в 2006 на чолі з одним із провідних хореографів сучасності Радю Поклітару.

Театр був задуманий як авторський, де основу репертуару та художні пріоритети визначають особистий стиль Радю Поклітару й сміливі творчі пошуки молодих талановитих хореографів, учнів маестро. Метою його створення було апелювання до майбутньої національної інтелігенції в особі молодих людей відкритих до мистецтва серйозного театру і концептуального сучасного танцю. За період існування театру було створено 14 одноактних та 5 повнометражних вистав. Театр отримав 5 премій «Київська пектораль» за кращі спектаклі року; успішно гастролював у Франції, Іспанії, Нідерландах, Бельгії,

Португалії, Румунії, Китаї, Таїланді, Білорусії, Молдові, Південній Кореї, Естонії, Росії та в багатьох містах України.

Ukrainian Dance Theatre (UDT) – перший в Україні проєктний театр сучасного танцю, де визнані в усьому світі танцювальні техніки перетинаються з новими тенденціями в мистецтві. Театр засновано професійною танцівницею та хореографом Анною Герус, яка протягом багатьох років виступає в Україні та за кордоном, проходила стажування у компаніях NDT і Batsheva та реалізувала себе у класичній та сучасній хореографії. Асистент балетмейстера: Петро Наку (Totem Dance, з 2017 року працював у м. Київ). Під керівництвом Анни Герус Ukrainian Dance Theatre синтезує різні напрямки творчості, співпрацює з професійними артистами та хореографами. «Ми формуємо основний репертуар і створюємо короткострокові проєкти та події. Все заради того, щоб показати глядачеві розмаїття можливостей сучасного танцю». Основний критерій до постановок: Кожен рух – слово! (Batsheva).

Питання для самостійної роботи:

1. Коли і як контемпорарі денс почав розвиватись в Україні?
2. Встановіть передумови розвитку контемпорарі в Україні.
3. Назвіть основні платформи, групи і програми контемпорарі в Україні.
4. Назвіть і охарактеризуйте основні професійні трупи контемпорарі в Україні.
5. Київ Модерн Балет: особливості творчої концепції, репертуар.
6. Визначте особливості контемпорарі в Україні.

Література основна: 1, 3; додаткова: 4, 5, 7, 10.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Даниленко Ю.В. Сучасний танець та методика його викладання : конспект лекцій з дисципліни, розділ “Contemporary dance” для студентів спец. 024 «Хореогр.», спеціалізація «Сучас. хореогр.» / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореогр. мистецтва, Каф. сучас. та бальної хореогр., [уклад. Даниленко Ю.В.]. – Харків : ХДАК, 2018.- 35 с.
2. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія/ О. Чепалов. – Х. : Харківська держ. академія культури, 2007. – 344 с.
3. Шабаліна О. М. Пластичність. Мова. Тіло : монографія / О. М. Шабаліна ; Харків. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2018. – 192 с.

Додаткова література

4. Бернадська Д. Феномен синтезу мистецтв в сучасній українській сценічній хореографії : автореф. дис... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.01 – теорія та історія культури / Д. Бернадська. – К. : Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2005. – 20 с.
5. Федотова Н. Поширення танцю контемпорарі в Україні. Культура і сучасність : альманах. 2021. № 2. С. 97–103.
6. Хендрик О. Поняття contemporary dance та композиції його хореографічного тексту / О. Ю. Хендрик // Вісн. Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – 2017. – № 3. – С. 128–132.
7. Хендрик О. Педагогічні підходи до створення contemporary dance під час навчання балетмейстерському мистецтву студентів українських ЗВО // Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Харків, 2019. – Вип. 65. – С. 196–206.
8. Хендрик О. Педагогічні прийоми композиції contemporary dance: досвід Каролін Карлсон // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань, 2020. – Вип. 2. – С. 145–153.
9. Хендрик О.Ю. Основи Бартенієфф: аналітичний підхід до педагогіки сучасного танцю / Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених / Дрогобицьк. держ. пед. ун-т імені Івана Франка. — Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. — Вип. 28, том 4. — С. 223–228.
10. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві : навч. посіб. / авт. уклад. Д. І. Шариков. Київ : КіМУ, 2010. 173 с.

11. Hays J. *Modern Dance: A Biomedical Approach to Teaching*. – St. Louis, MO: C.V. Mosby, 1981.
12. Horst L., Russell C. *Modern Dance Forms*. – Princeton, NJ: Dance Horizons/Princeton Book Co., Publ., 1987.
13. Humphrey D. *Construire la danse*. – Bernard Coutaz, 1990. – 224 p.
14. Fitt S. *Dance Kinesiology*. – New York: Schirmer Books, 1988.
15. Foster S. L. *Reading Dancing: Bodies and Subjects in Contemporary American Dance*. – Berkeley, CA: The University of California Press, 1986.
16. Livett A. *Contemporary Dance*. – New York: Abbeville Press, 1978.
17. Minton S. C. *Choreography: A Basic Approach Using Improvisation*. – Champaign, Illinois: Human Kinetics Publishers, Inc., 1986.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотека Харківської державної академії культури [Електронний ресурс]: сайт. — Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/> .
2. Репозиторій ХДАК [Електронний ресурс]: сайт. — Режим доступу: <http://195.20.96.242:5028/khkdk-xmlui/>.
3. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського [Електронний ресурс]: сайт. — Режим доступу: <http://mtlib.org.ua/>.
4. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка [Електронний ресурс]: сайт. – Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КОНТЕМПОРАРІ ДЕНС

Конспект лекцій
освітньої програми «Хореографія»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальності 024 «Хореографія»

Укладач:

ХЕНДРИК Ольга Юріївна

доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасної та бальної
хореографії

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір Хендрик О. Ю.

Підписано до друку 9.04.2024 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. 7,67. Обл.-вид. арк. 8,52.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.